

Simulatieweek op de HAN: Pabo-studenten zetten basisschool de Ster weer op de kaart

Hoe krijg je een zwakke school weer op de kaart, hoe ga je om met ontevreden ouders, vragen van wethouders, de inspectie, leerlingen die gepest worden? Frans Vijlder, lector Governance en Innovatiedynamiek van de Faculteit Educatie van de HAN (Hogeschool Arnhem en Nijmegen), bedacht de Simulatieweek waar vierdejaars pabo-studenten leren hoe het er echt aan toe gaat op de basisschool. Volgens De Vijlder wordt er in het curriculum vooral aandacht besteed aan didactische vaardigheden terwijl het beroep van leraar veel meer inhoudt.

De Vijlder: 'Het is al lang niet meer zo dat leraren als een soort koningen in eigen klaslokalen regeren. De leraar van nu staat middenin de maatschappij en heeft te maken met een schoolbestuur, ouders, de overheid, het team, het is één groot netwerk. Leraren worden voortdurend geconfronteerd met impulsen uit de samenleving. Toen ik vier jaar geleden als lector op de HAN begon zag ik dat de oriëntatie van zowel de studenten als de docenten gericht was op het werken in de klas met kinderen, het curriculum was daar omheen gebouwd. Het leek mij een goed idee om studenten van de Pabo en, in een later stadium ook de studenten van de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs, een tijdje in een rol te zetten waarin ze geconfronteerd worden met situaties die ze in het beroep allemaal tegen kunnen komen en waar men zich hier nog niet genoeg van bewust is. Vanuit die geachte zijn we begonnen met de Simulatieschool.'

Boze ouders en verontruste wethouders

De Simulatieschool duurt een week. De studenten werken van 9.00 tot 17.00 op een gefingeerde basisschool. Er zijn geen echte kinderen, maar er is wel een eigen website, schoolgids, telefoon, begroting en administratie. Aan het begin van de week krijgen de studenten te maken met een ingrijpende situatie, bijvoorbeeld dat de school door de inspectie als zwak is beoordeeld. De opdracht is dan om in een week tijd een verbeterplan op te stellen. De studenten gaan dezelfde dag nog hard aan de slag, maar worden tussendoor steeds weer gestoord door de buitenwereld in de vorm van onder meer boze ouders, verontruste wethouders, schoolmaatschappelijk werk en de plaatselijke pers. Ondertussen moet ook het leerlingvolgsysteem worden bijgehouden, de inspecteur komt langs en er is intensief contact met het schoolbestuur. De Vijlder: 'De opbrengst van de simulatieschool is dat de studenten heel direct geconfronteerd worden met wat het nu betekent om leraar te zijn in een schoolorganisatie, wat kom je als leraar nog meer tegen dan alleen het klaslokaal? Daarnaast hoop ik dat de Simulatieweek ertoe leidt dat we in onze lerarenopleidingen meer accent gaan leggen in het curriculum op het leren werken in een schoolorganisatie en onze leraren van morgen die aspecten gaan zien als vanzelfsprekend onderdeel van hun professionele bagage.' Mieke Lambrechts, opleidingscoördinator bij de Pabo, beaamt dat deze aspecten van het vak meer aandacht behoeven in de opleiding: 'Er wordt wel wat aan gedaan, maar te versnipperd'.

Ster 1 en 2

In een Simulatieweek nemen telkens twee teams van studenten het tegen elkaar op. Zo streden in november het team van basisschool de Ster 1 en het team van De Ster 2 om de eer van het beste verbeterplan. Het team van Ster 1 won nipt met één punt verschil. Raphaëla van Onna (directeur Ster 1) en Joëlle Vendelmans (directeur Ster2) vonden het een intensieve maar nuttige week. Van Onna: 'Je komt in allerlei situaties terecht waar je nog niet eerder mee te maken hebt gehad. Ik heb nu een beter beeld van wat er allemaal bij komt kijken.' De

directeuren werden benoemd door de studieloopbaanbegeleiders, de rest van de rollen zijn in onderling overleg verdeeld. Alle teamleden (behalve de directeuren) zijn leraar maar daarnaast ook lid van een werkgroep of commissie, variërend van kwaliteitszorg tot opbrengstgericht werken. Vendelmans: 'Het viel mij op dat iedereen direct in zijn rol opging. Ik vond het in het begin wel even lastig, van de ene op de andere minuut verander je van student in directeur en moet je twaalf mensen leiden. Je moet er dus voor zorgen dat je mede-studenten naar je luisteren, vertrouwen hebben, bereid zijn dingen aan te nemen en orde aanbrengen in alle verschillende meningen. Je moet die leiding echt nemen.' Van Onna vond het leidinggeven heel leuk. 'Het past ook goed bij de minor Managementvaardigheden & Leidinggeven die ik volg. Ik vond het soms wel ingewikkeld hoe ik om moest gaan met alle informatie. Vanuit allerlei kanalen krijg je, soms tegengestelde, informatie toegespeeld en het is even uitzoeken op welke manier je er een lijn in kunt aanbrengen en hoe en wat je communiceert met je team.' De studenten en de begeleiders zagen hechte teams ontstaan, ook dat was een belangrijk aspect van de week, het leren werken in teams. 'Natuurlijk werk je al eerder in de studie samen maar niet zo intensief', zegt René Noorderveen, docent bij Ster 2 en medewerker Kwaliteitszorg. 'Je leert elkaar ook aanspreken en feedback geven en als het met een teamlid niet zo goed gaat moet je daar aandacht aan besteden.'

Ieder jaar één simulatieweek

De studenten vonden de gesprekken met de ouders 'heftig, maar zinvol.' Vendelmans: 'Tijdens stages blijf je toch altijd de stagiar, nu zit je echt in de rol van leraar of directeur en krijg je de mogelijkheid te oefenen met extreme gevallen.' 'We hadden leerlingendossiers dus je weet ongeveer wel wat je kunt verwachten aan problematiek maar wie wanneer en in welke gemoedstoestand binnen komt lopen is onbekend', vult Van Onna aan. 'Je moet dus direct ter plekke reageren. Ik heb ook geleerd om grenzen te leren stellen in die gesprekken, je hoeft ook weer niet alles te accepteren.' De ouders werden gespeeld door docenten die konden putten uit eigen ervaring en nu eindelijk de kans kregen om zelf eens een agressieve, onredelijke of ongeruste ouder te zijn. 'Het verbeterplan opstellen was een uitdaging', vindt Linda Nellen, docente bij Ster1 en ook medewerker Kwaliteitszorg. 'Waar liggen de problemen, wat maakt de school tot een zwakke school, wat pak je aan en hoe?' Net op het moment dat het team een beetje vast liep kwam de onderwijsinspecteur (ook in het echte leven inspecteur) op bezoek. Nellen: 'Hij gaf ons een paar goede tips om verder te gaan. Het belangrijkste was dat we prioriteiten moesten stellen, je kunt niet alles aanpakken, dat wilden we eigenlijk wel.' De studenten kunnen zich voorstellen dat Simulatieweken één keer per jaar, met oplopende moeilijkheidsgraad, in alle studiejaren voorkomen. Noorderveen: 'Dan krijg je in het eerste jaar al wat handvatten voor je de praktijk in gaat.' Het competitie-element van de week vonden ze een leuk aspect. 'Het gaf wel een extra dimensie', lacht Van Onna.

Excellente leraren

De bedoeling is dat in 2011 alle vierdejaars studenten van de PABO de Simulatieweek volgen, iets later gevolgd door ook alle studenten van de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs, waarvoor nu een variant in ontwikkeling is. De Vijlder: 'Er is zelfs veel belangstelling voor een variant van de Simulatieweek voor zittende docententeams. Binnen het basis- en voortgezet onderwijs bestaat een grote behoefte aan meer competenties op dit vlak. Joop Haverkort, directeur onderwijs van een groot schoolbestuur en samenwerkingspartner in de simulatieschool, legt uit dat leraren tegenwoordig veel andere professionals en organisaties tegenkomen in hun dagelijks werk, zoals de partners in de brede school, de jeugdzorg, etc. Dat moeten ze leren zien als normaal onderdeel van hun werk, naast het werk in de klas. 'Maar', benadrukt De Vijlder, 'we doen het niet voor onszelf als hogeschool, ook niet voor de scholen in de regio, maar eerst en vooral om er voor te zorgen dat de leerlingen in deze regio zo goed mogelijk onderwijs en zo veel mogelijk kansen krijgen. Uiteindelijk is daar de samenwerking tussen alle partners in de simulatieschool op gericht: excellente leraren die hun maatschappelijke opdracht goed begrepen hebben.'